

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Юридичний факультет

Рада молодих науковців

Наукове товариство студентів

**«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В УКРАЇНІ»**

Матеріали Міжнародної

науково-практичної конференції,

присвяченої Дню науки юридичного факультету

22 травня 2015 року

Київ – 2015

УДК 34 (477)
ББК 67(4Укр)
А 43

А 43 Актуальні питання державотворення в Україні: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (22 травня 2015 року) / Редкол.: д.ю.н. І. С. Гриценко (голова), к.ю.н. І. С. Сахарук (відп. ред.) та ін. – К.: Прінт-Сервіс, 2015. – 575 с.
ISBN 978-617-7069-28-6

Редакційна колегія: д.ю.н. І.С. Гриценко (голова), к.ю.н. І.С. Сахарук (відп. ред.), проф. П.П. Адрушко, проф. П.С. Берзін, доц. О.П. Васильченко, проф. О.Л. Копиленко, проф. М.І. Іншин, доц. О.М. Ковальчук, проф. М.В. Краснова, проф. Р.А. Майданик, проф. А.М. Мірошніченко, проф. О.П. Орлюк, проф. Н.Ю. Пришва, проф. С. Я. Фурса, проф. М.А. Погорецький, проф. В. С. Щербина

Укладачі: І. С. Сахарук, Д. О. Черкасов, І. М. Ревко, А. В. Дідилівський

Верстка: О.О. Гром, О.В. Гура, Е.Ю. Дорогань, О.В. Дудко, К.А. Затулко, А.В. Іваницький, О.В. Ісаєва, А.Г. Косенкова, О.С. Кузик, Р.В. Мельниченко, М.М. Роговик, Г.І. Рудь, О.С. Сусь, А.В. Ходирева, В.О. Штихно

Обкладинка: К. О. Король

У збірнику розміщено матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання державотворення в Україні» присвяченої Дню науки юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (22 травня 2015 р.). Збірник охоплює дослідження проблем прав людини, теорії та історії права та держави, конституційного, адміністративного, інформаційного, фінансового, цивільного, господарського, земельного, екологічного, аграрного, кримінального, трудового та права соціального забезпечення, адміністративного, цивільного, кримінального процесу. Для фахівців, які працюють у вищезазначених галузях, науковців, викладачів вищих навчальних закладів, аспірантів і студентів.

ISBN 978-617-7069-28-6

© Юридичний факультет
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка, 2015
© Колектив авторів, 2015

ЗМІСТ

Зміст	3
Конституційне та міжнародне публічне право	22
Ілона Болюбаш Правовий режим окупованих територій: проблеми конституційно-правового регулювання	22
Віктор Горленко Проблемні питання застосування міжнародних договорів України у зв'язку із військовою агресією Російської Федерації	24
Радислав Дутка Проблеми конституційно-правового механізму формування місцевих державних адміністрацій в контексті децентралізації державного управління	25
Артем Зороглян Місце та роль прокуратури у системі органів державної влади України	27
Анастасія Косенкова Люстрація: політичне рішення чи суспільні реалії?	29
Уляна Лутчин Проблемні питання реалізації прав внутрішньо переміщених осіб	31
В'ячеслав Любашенко Проблемні аспекти застосування категорії «неспроможність держави» в концепції «обов'язку захищати»	32
Анна Мануилова К идее создания институциональной системы регулирования суверенных банкротств	34
Екатерина Мануилова Некоторые аспекты урегулирования института дипломатической защиты в международном праве	36
Богдана Марчук Реалізація права на повстання на початковому етапі формування громадянського суспільства в Україні: проблемні питання	38
Ольга Мельничук Місто Київ: від особливого правового режиму – до формування правової системи ...	40
Олена Митник До питання про державне фінансування політичних партій в Україні	42
Віталій Нестор Напрямки вдосконалення конституційного правосуддя в Україні	44
Ігор Ревко Люстрація по-українськи: проблематика реалізації унікального шансу реанімації влади в нашій державі	45
Соломія Скробач Право на мирні зібрання як спосіб опору владі	47
Victoria Todosiienko Decentralization of power in the light of European integration	49

Сергій Кравченко	
Принципи і форми плюралізму у контексті державотворення: досвід США	135
Ярослава Палій	
Вища управлінська еліта як один із головних факторів сучасного державотворення.....	137
Борис Соловійов	
Ідея свободи у праці Ганса Кельзена «Про сутність і цінність демократії»	139
Ольга Старицька	
Роль системного підходу при дослідженні інституту захисту прав споживачів	141
Ольга Хопта	
Принципи судочинства в системі принципів права як наукознавча проблематика ...	142
Андрій Чернега	
Співвідношення суб'єктивного права та правоздатності	144
Оксана Шмигельська	
Функції держави у контексті розвитку громадянського суспільства в Україні	145
Володимир Штихно,	
Обов'язок громадянина захищати Вітчизну: правові підстави та визначення поняття	148
Історія права та держави.....	150
Олександр Вітюк	
Впровадження органами місцевого самоврядування Нового квартирного закону 1917 р. в Подільській губернії: соціальний аспект	150
Світлана Головка	
Закон України «Про вищу освіту»: практичний крок до вдосконалення нормативно-правового забезпечення освітньої галузі	151
Віктор Грабовський	
Юридичний механізм попередження безробіття в Україні в період НЕПу: досвід для сучасної законодавчої практики	153
Олег Доценко	
Кримінальне уложення Російської імперії 1903 року у парадигмі загальноімперського та радянського права.....	155
Ольга Дубовик	
Альтернативне правосуддя в країнах англосаксонської правової сім'ї (На прикладі Великобританії та Нової Зеландії).....	157
Лілія Кузнець	
Духовна консисторія як орган адміністративної, судової і виконавчої влади в Київській єпархії XIX століття	159
Юлія Кузнець	
Правове регулювання матеріального становища православного духовенства в українських губерніях Російської імперії XIX століття	161

Андрій Чернега
Київський університет
імені Бориса Грінченка,
к.ю.н., доцент

Співвідношення суб'єктивного права та правоздатності

Виникнення суб'єктивного права пов'язується з наявністю чи відсутністю передбачених у правовій нормі відповідних життєвих обставин (юридичних фактів). Тобто крім правової норми для виникнення суб'єктивного права необхідна також наявність визначеного юридичного факту чи їх сукупності (юридичного складу). Водночас наявність в особі суб'єктивного права неможливе за відсутності в неї правоздатності. Ю.К. Толстой зазначав, що будь-яке правовідношення може виникнути лише за наявності певних передумов – норми права, правоздатності та юридичного факту [Толстой Ю.К. К теории правоотношения. – Л.: Изд-во Ленинградского ун-та, 1959. – С.3.]. Правоздатність необхідна настільки ж, наскільки необхідна норма права, що регулює певне суспільне відношення [Красавчиков О.А. Юридические факты в советском гражданском праве. – М.: Гос. изд-во юрид. лит., 1958. – С.40.]. Більше того, не суб'єкт права створюється для правової норми, а навпаки.

Правоздатність є передумовою суб'єктивного права, а тому вона є абстрактною (загальною) категорією. Правоздатність – не кількісне вираження прав і обов'язків суб'єкта, а постійний громадянський стан особи; не саме володіння права й обов'язками, а здатність їх мати. Правоздатність – це закріплена у законодавстві й забезпечена державою можливість особи бути носієм юридичних прав та обов'язків. Право розвинених країн керується принципом рівної правоздатності незалежно від статі, майнового стану, кольору шкіри, раси, займаної посади тощо. Правоздатність набувається з народженням і зникає зі смертю людини. За життя правоздатність може бути обмежена лише у судовому порядку.

Оскільки правоздатність – це принципова здатність володіти будь-якими передбаченими законодавством правами і обов'язками, вона є необхідною передумовою виникнення суб'єктивного права. Тому останні не можуть бути елементами правоздатності. Не можна вважати складовою правоздатності й ті права, що закріплені в об'єктивному праві, оскільки такі норми лише визначають межі можливої поведінки, а правоздатність забезпечує лише можливість бути носієм таких прав.

Сукупність суб'єктивних прав, що виникають на підставі юридичних фактів варто вважати правовим статусом особи, але не правоздатністю. До правового статусу особи слід віднести лише ті суб'єктивні права, які конкретна особа здатна набувати в той чи інший відрізок часу. Правовий статус особи є динамічною категорією та увесь час змінюється. Тоді як правоздатність статична, вона є величиною сталою і незмінною. Так, Д.М. Чечот вказує, що правоздатність у суб'єкта є завжди, незалежно від наявності у нього суб'єктивного права, адже особа, яка стала суб'єктом цивільного права, відразу ж набуває здатності бути носієм суб'єктивних цивільних прав. Інакше бути не може [Чечот Д.М. Суб'єктивное право и формы его защиты. – Л.: Изд. ЛГУ, 1968. – С.12-16.]. Іншими словами, кожна особа може придбати будь-яку річ, але лише з моменту її придбання, у неї виникає суб'єктивне право власності на цю річ. Тому, як зазначає В. Головченко, правоздатність і суб'єктивне право співвідносяться, як можливість і дійсність. Суб'єктивні права, передбачені нормами об'єктивного права, є лише потенційною

можливістю, виникнення яких пов'язується з юридичними фактами, а їх здійснення відбувається в конкретних правовідносинах [Головченко В., Головченко О. Теоретико-прикладні аспекти правоздатності та суб'єктивних прав особи // Право України. – 2009. - № 5. – С.85.].

Практично всі наведені у науковій літературі визначення правоздатності підкреслюють її не лише юридичний, а й соціальний характер. Правоздатність – це істотне надбання цивілізації, досягнення людства, багаторічного осмислення суспільством себе як єдиного цілого та особи, як невід'ємної та водночас неповторної, у багатьох аспектах самодостатньої частини такого суспільства. Індивід і суспільство – це дві сторони одного соціального протиріччя, поза яким людина припинила би бути людиною. Соціальне положення людини у суспільстві знаходить своє вираження у соціальній свободі, однак суспільство залишає за собою свободу покладання на окремих осіб обов'язків перед собою. Іншими словами, те що є свободою для індивіда, є обов'язком для суспільства, і навпаки [Красавчиков О. Социальное содержание правоспособности советских граждан // Правоведение. – 1960. - № 1. – С.12-25.].

Безпосередньо легітимація соціальної свободи й обов'язку здійснюється через категорію «правоздатність». А тому, соціальним змістом правоздатності є соціальні свобода та обов'язок, які реалізується в основному через суб'єктивні права та юридичні обов'язки. Правоздатність – це не суб'єктивне право, а можливість бути носієм юридичних прав і обов'язків, які визначені об'єктивним правом. Користування ними залежить від конкретних життєвих обставин. Наявність чи відсутність умов (підстав) для реалізації певного права не змінює суті правоздатності. Мається на увазі, що правоздатність можуть мати всі суб'єкти права незалежно від віку (новонароджені, малолітні, неповнолітні), стану фізичного і психічного здоров'я – адже більшість з перерахованих категорій зможуть у майбутньому перетворити свої потенційні права на реальні, обрати певний варіант поведінки, запропонований законодавцем, або взагалі утриматися від дій. Так, насінина містить всю силу дерева, хоча ще ним не стала.

З огляду на вищевикладене, правоздатність не можна ототожнювати із суб'єктивними правами, якими володіють громадяни. Правоздатність це лише основа для правоволодіння. Відмінність правоздатності від суб'єктивного права полягає у тому, що вона невіддільна від особистості, людину не можна позбавити правоздатності, відібрати її у неї або обмежити; не залежить від статі, віку, професії, національності; не передається, її не можна делегувати іншим; відносно суб'єктивного права, правоздатність первинна, вихідна і відіграє роль передумови; суб'єктивне право завжди конкретне, а правоздатність категорія абстрактна.

Оксана Шмигельська
Національний університет державної
фіскальної служби України,
студентка 1 курсу

Функції держави у контексті розвитку громадянського суспільства в Україні

З точки зору сучасних уявлень процес історичного розвитку держави полягає в поступовому перетворенні держави на один із складових елементів громадянського суспільства, що має на меті упорядкування суспільних відносин. Досягненню